

Ewa Białek

RECENZJA KSIĄŻKI Henryka GAERTNERA
p.t. „ALBERT SCHWEITZER. Życie, myśl, dzie-
ło”.

Wydawnictwo WAM. Kraków 2007

Książka H. GAERTNERA p.t. „ALBERT SCHWEITZER. Życie, myśl, dzieło” jest kolejną książką pojawiającą się na rynku księgarskim, poświęconą temu wybitnemu lekarzowi i filozofowi. Autor, Profesor Henryk Gaertner jest założycielem i wieloletnim Kierownikiem Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych i Medycyny Wsi UJ, jak również założycielem Polskiego Towarzystwa Schweitzerowskiego. Książka ukazała się w 85 rocznicę urodzin oraz 60-lecie działalności Profesora. Stanowi wyjątkowo profesjonalny opis życia i dzieła Alberta Schweitzera, przybliżony Czytelnikowi w sposób bardzo klarowny i kompletny.

Książka liczy ogółem 192 strony i zawiera szczegółową genealogię rodzinną A. Schweitzera, nie spotykaną dotychczas w żadnej literaturze poświęconej tej wybitnej postaci. Rozpoczyna się od przedślowia córki Alberta Schweitzera, a następnie wstępu, w którym autor zastanawia się od pierwszych słów nad znaczeniem pojęcia ideał, którym stał się dla wielu ludzi z różnych dziedzin A. Schweitzer. Pozostałe dwie części to: „Życie, myśl i dzieło Alberta Schweitzera” oraz „Myśl i dzieło A. Schweitzera w Polsce”. w zakończeniu autor cytuje piękną myśl Isaaca Newtona „tylko dlatego widzimy daleko, ponieważ stoimy na ramionach olbrzymów”, odnosząc te słowa do sylwetki Alberta Schweitzera.

Autor opisuje następnie dzieciństwo i młodość Schweitzera, prezentuje go jako muzyka i muzykologa, teologa

i filozofa, lekarza i szpitalnika, kreśląc szczegółowo powstanie i rozwój szpitala w Lambarene, przedstawiając Schweitzera również jako pisarza oraz człowieka, któremu bliskie były idee walki o postęp, pokój jak i stan przyrody. w dalszej części autor poddaje refleksji zasadę czci dla życia Alberta Schweitzera w odniesieniu do współczesnej ekologii, a w kolejności zastanawia się nad Schweitzerem jako ideałem współczesnego lekarza. Przywołuje także myśli A. Schweitzera w odniesieniu do różnych dziedzin życia. Szczegółowo kreśli poszczególne fakty z życia Schweitzera, ujmując je w pokażnej długości kalendarium. Tę część wieńczy spis książek Alberta Schweitzera.

Autor przez lata – jak sam pisze, przekazywał ideał Schweitzera przyszłym i aktualnym lekarzom oraz innym środowiskom, publikując oraz prezentując wykłady, tworząc i współtworząc różne organizacje, współpracując zarówno z polskimi jak i zagranicznymi instytucjami i osobami prywatnymi. Książka napisana jest z wyjątkowo kronikarską dokładnością. Autor wylicza w niej zarówno całą genealogię rodzinną Alberta Schweitzera jak i w chronologicznej kolejności wszelkie wydarzenia jego życia.

Na szczególną uwagę zasługuje część druga książki, poświęcona polskiemu wątkowi działań dotyczących Alberta Schweitzera dla propagowania jego dzieła. Wybijają się tu dwa kierunki: propagowanie jego działalności lekarskiej i jako muzyka, muzykologa. Autor stara się odnieść

niektóre wydarzenia z życia Schweitzera do sytuacji w Polsce w ówczesnych czasach, inicjatyw światowych i na tym tle uwidacznia polskie inicjatywy.

Autor ujął tu działania wielu instytucji (także szkół) jak również pojedynczych osób, w tym także swoje wszechstronne akcje jako czynnego propagatora wzoru lekarza i muzyka, jakim był Albert Schweitzer. Lektura książki mówi także wiele o sylwetce autora, jako niestrudzonego przez dziesiątki lat podróżnika śladami Schweitzera, autora, mówcy, także znawcy muzyki granej przez Schweitzera, podążającego wieloma szlakami Polski i nie tylko. Autor przybliży sylwetkę Alberta Schweitzera zarówno dorosłym jak i młodzieży, również innym środowiskom, w których działał. Należy tu wymienić Polskie Towarzystwo Szpitalnictwa, na bazie, którego zaczęła się działalność poświęcona Albertowi Schweitzerowi, następnie samodzielnie istniejące Polskie Towarzystwo Schweitzerowskie i jego sekcje oraz liczne związki z różnymi organizacjami, w tym Towarzystwem Edukacji Psychosomatycznej jak również z Polską i Światową Akademią Medycyny im. A. Schweitzera.

W kolejności autor wymienia dzieła A. Schweitzera lub ich fragmenty wydane po polsku, książki o życiu i działalności Schweitzera, tytuły rozpraw magisterskich, materiały sympozjalne, artykuły o Schweitzerze, wśród których znalazły się też liczne prace autora, prezentujące A. Schweitzera jako lekarza, muzykologa, teologa i filozofa, oraz muzyka, wymienia także utwory literackie, posiedzenia, konferencje, zjazdy o tematyce schweitzerowskiej. z ciekawostek autor wspomina o pamiątkowym medalu A. Schweitzera wydanym przez Polskie Towarzystwo Schweitzerowskie, znaczku Poczty Polskiej

i Szkołach Schweitzerowskich dla młodzieży oraz imprezach artystycznych, w które włączane były elementy poświęcone działalności A. Schweitzera i wystawy, w tym powstanie Towarzystwa Bachowskiego oraz ogłoszenie 1990 roku – „Rokiem Schweitzerowskim” i wiele inicjatyw z tym związanych. Na zakończenie prezentuje współpracę z licznymi organizacjami i towarzystwami w Polsce (włączając także zarówno parafie jak i instytucje wyznaniowe – ewangelickie, gdyż Schweitzer był tego wyznania) i za granicą. Nie sposób wymienić ich wszystkich. Znajdzie je czytelnik w bogatej treści książki.

Sądząc po owocach – niezliczonej ilości inicjatyw związanych z osobą Alberta Schweitzera, można śmiało powiedzieć, że dzieło nie tylko A. Schweitzera wydało liczne owoce, ale szczególnie przesłanie autora znalazło podatny grunt, dając w wielu środowiskach ogromny odzew.

Książka dopełnia istniejące dotychczas opracowania na temat Alberta Schweitzera i czyni sylwetkę wielkiego autorytetu bardziej wyrazistą i przekonującą. Jednocześnie stanowi uwieńczenie pracy życia Autora, któremu należy złożyć gorące podziękowanie za trud w propagowaniu sylwetki i dzieła wielkiego człowieka, jakim był dla wielu Albert Schweitzer. Ta działalność, propagująca ideały schweitzerowskie stała się inspirująca dla wielu ludzi w Polsce, którzy rozpoczęli kolejne, niezmiernie ważne inicjatywy dla świata, wymieniając idee humanizacji zawodów poświęconych człowiekowi, co czyni chociażby Polska i Światowa Akademia Medycyny im. Alberta Schweitzera, stworzona przez Profesora Kazimierza Imielińskiego.